

Colofon

Deze Nieuwsbrief Cacao is een uitgave van de Stichting FNV Pers t.b.v. de EFFAT, de European Federation of Food Agriculture & Tourism Trade Unions en IUF, International Union of Food workers. Deze nieuwsbrief komt in Europa in meerdere talen uit. FNV Bondgenoten, lid van de EFFAT en de IUF, is verantwoordelijk voor de inhoud van deze Nederlandse editie.

Redactie
Werkgroep Cacao Duurzaam.
Voorzitter: Julie Schouten, bestuurder cacao.
Leden: Dick de Graaf, gepensioneerd bestuurder cacao; Jos Hendriks, bestuurder zoetwaren,

Hans Hupkes, adviseur internationale zaken; Jan Giling, voorzitter sectorraad cacao; Jan Kat, kaderlid, Paul Elshof, onderzoeker Food World Research & Consultancy; Wim Rutz, kaderlid. Secretariaat: Nellie Dijk, n.dijk@bg.fnv.nl.

Ontwerp
RAAK Grafisch Ontwerp

Druk
Verweij Printing

Oplage
3.500

EFFAT

> *Werkt in je voordeel*

Website
www.fnvbondgenoten.nl/cacaoduurzaam,
www.effat.org en www.iuf.org

Alle regiokantoren en medewerkers van FNV Bondgenoten zijn via één telefoonnummer te bereiken: 0900 – 9690 (lokaal tarief).

Braziliaanse cacao werkers in Nederland

Braziliaanse vakbondsleden op bezoek

Eind oktober 2009 waren ze in Nederland. Vakbondsleden uit de cacaoverwerkende bedrijven in Brazilië. Een jaar daarvoor waren de Nederlandse vakbondsmensen daar te gast geweest. Tijd voor een tegenbezoek. Met een bezoek aan cacao- opslagbedrijf SITOS in de Amsterdamse haven en een rondvaart over de Zaan, varend langs de grote Zaanse cacaooverwerkers. Een echt bedrijfsbezoek aan een verwerkingsbedrijf zat er helaas ook dit keer niet in. Tijdens de bijeenkomst wisselden Nederlandse en Braziliaanse kaderleden ervaringen uit over alle relevante vakbondszaken: inhoud van de cao, arbeidsomstandigheden, toegang tot bedrijfsinformatie, kerngegevens verzamelen over je eigen bedrijf, uitbesteding van werkzaamheden en duurzaamheid in de cacao keten. Besloten is om elkaar op de hoogte te blijven houden en het contact uit te bouwen. We werken per slot van rekening allemaal voor dezelfde bazen. Dus moeten wij elkaar blijven infomeren en steunen. <

September: Tweede Europese Cacao Conferentie

Deze zomer is het zover. Van 14 tot 17 september vindt in het Duitse Oberjosbach de Tweede Europese Cacao Conferentie plaats. Daar zullen Europese vakbondsleden uit de cacao-sector voortborduren op de initiatieven die tijdens de eerste conferentie, in maart 2009 georganiseerd door FNV Bondgenoten, werden genomen. Die conferentie, gesteund door de EFFAT en IUF was een groot succes. De Belgische vakbond ACV Voeding en Diensten, de Duitse Vakbond NGG, de Oostenrijkse vakbond Pro-Ge en de Britse vakbond Unite hebben zich vorig jaar actief aangesloten bij het actie-

programma van FNV Bondgenoten. In het afgelopen jaar hebben zij al meerdere activiteiten ondernomen op het terrein van duurzaamheid in de cacao keten.

Op de agenda van de twee conferentie staat onder meer de rol van certificering in de cacao keten. Verder zullen de deelnemers in het vakbondscentrum vlak bij Frankfurt werken aan het opbouwen van netwerken per concern en per schakel in de keten. De conferentie zal worden afgesloten met een gezamenlijk actieprogramma en een verklaring. Vakbondsleden uit de cacao sector

worden via hun bond uitgenodigd deel te nemen. <

Engelse en Ghanese deelnemers tijdens de eerste conferentie in Nederland

Nieuwsbrief Cacao

Nummer 2 - Zomer 2010 - www.fnvbondgenoten.nl/cacaoduurzaam - www.effat.org - www.iuf.org

In 2025 zal alle in Nederland geconsumeerde chocolade afkomstig zijn van duurzame cacao. Dat is vastgelegd in een intentieverklaring.

Stapsgewijs zal tot 2025 alle chocolade die in Nederland wordt geconsumeerd het etiket duurzaam krijgen. De chocoladeletters zijn al in 2012 aan de beurt. In 2015 zal 50 procent van alle chocolade afkomstig zijn van duurzame cacao en in 2020 80 procent. Nederlanders, ruim 16 miljoen, consumeren 5 kg cacao- en chocoladeproducten per jaar.

De afspraken over het verduurzamen van de chocoladeconsumptie zijn vastgelegd in een intentieverklaring, ondertekend door de belangrijkste chocoladebedrijven in Nederland, winkelketens, FNV Bondgenoten, verschillende NGO's en andere spelers in de Nederlandse cacao keten. Op 5 maart 2010 zetten ruim 25 organisaties hun handtekening onder deze verklaring. De grote cacaoverwerkers ADM Cocoa, Cargill Cocoa en Barry Callebaut hebben bovendien een ondersteunende verklaring opgesteld. Zij produceren nauwelijks chocolade in Nederland, maar verwerken de cacao-bonen tot halffabricaten.

Werkgroep

Om de voortgang van de activiteiten te volgen en waar nodig te bespoedigen, hebben de ondertekenaars een Chocolade Werkgroep ingesteld. Opmerkelijk is dat een grote speler als Ferrero, zonder productieactiviteiten in Nederland, ook deelneemt aan deze werkgroep. Om hun eigen visie in te brengen en te leren van

de ervaringen van andere spelers in de cacao keten.

Onder begeleiding van de Nederlandse overheid zal nader uitwerking worden gegeven aan de intentieverklaring. Om de algemene doelstellingen te vertalen naar concrete stappen wordt een actieplan opgesteld.

Criteria

De ondertekenaars erkennen dat het noodzakelijk is de positie van de cacao-boeren te verbeteren. Zij realiseren zich dat zonder deze verbetering de aanvoer van kwalitatief goede cacao bonen op het spel staat. Voor de uitwerking van de doelstellingen verwijst de intentieverklaring naar de resultaten van de Tweede ICCO Rondetafel Conferentie voor een Duurzame Cacao Economie. Op sociaal gebied zullen de ILO-verklaringen die van belang zijn voor de cacao sector moeten worden nageleefd. Dat geldt ook voor de OECD Richtlijnen voor multinationale ondernemingen.

Voorbeeld

Nederland is een belangrijke speler in de cacao sector. Het is de grootste importeur van cacao bonen ter wereld. 's Werelds grootste verwerkingsbedrijven, in handen van ADM Cocoa en Cargill Cocoa, zijn gevestigd in de Zaanstreek, pal ten noorden van Amsterdam. Nederland is daardoor ook de grootste exporteur van cacao halffabricaten ter wereld. De Mars-

Deelnemers 2de Ronde Tafelconferentie bekijken cacao vruchten

vestiging in Veghel geldt als de grootste chocoladefabriek ter wereld. En de Amsterdamse haven is met zijn overslag- en opslagactiviteiten van cacao bonen de belangrijkste logistieke draaischijf in de keten. Het is dus logisch dat juist in Nederland de bezorgdheid over de toekomst van de cacao sector sterk leeft. En dat deze zorg met dit initiatief omgezet wordt in een actieplan om de sector duurzamer te maken.

Andere landen zouden een voorbeeld kunnen nemen aan dit initiatief. <

> *Werkt in je voordeel*

Ten geleide

De EFFAT Cacao Nieuwsbrief is een van de resultaten van de Europese Conferentie voor een Duurzame Cacao Economie, die van 10 tot 12 Maart 2009 in Nederland plaats had.

FNV Bondgenoten organiseerde deze conferentie en zal ook in de toekomst als organiserende en coördinerende vakbond in de cacaosector namens EFFAT/IUF blijven functioneren.

Deze Nieuwsbrief komt twee keer per jaar uit en geeft informatie over belangrijke ontwikkelingen in de cacao keten. Met speciale aandacht voor vakbondsthema's en activiteiten die een duurzame cacao keten dichterbij brengen. Dit is het tweede nummer. De nieuwsbrief verspreiden we onder alle vakbonden in Europa die werknemers organiseren in de cacao keten. Het doel is om alle bonden en bondsleden in de sector goed te informeren. Dat zal de coördinatie van activiteiten vergemakkelijken. Het hoofddoel is een bijdrage te leveren aan goede werk- en leefomstandigheden in alle delen van de cacao keten - kortom aan een duurzame cacao keten.

Harald Wiedenhofer
Secretaris-generaal EFFAT

Diboké: cacaodorp in Ivoorkust

Het dorp Diboké in de Ivoirse cacao sector werkt aan een nieuwe toekomst. En heeft daarbij alle hulp nodig.

Diboké is een klein dorp in het westen van Ivoorkust. Gelegen in de cacao regio in het kanton Boo. Met 4000 inwoners een middelgroot dorp, vlakbij de grens met Liberia. Geplaagd door de rebellen uit dat buurland moest de bevolking het dorp de afgelopen jaren vaak ontvluchten en zich terugtrekken in het bos. Ook de Ivoirse burgeroorlog zorgde voor ontreding. Nu probeert de dorpsbevolking aan een nieuwe toekomst te bouwen. Onder meer via werkgroepen binnen de pas opgerichte *Mutuelle Générale de Développement du Village de Diboké*.

Waterputten

Het ontbreekt Diboké aan elektriciteit en vaste waterleiding, maar de inwoners en cacao boeren zijn blij met de Belgische vakbond. In het dorp zijn met hulp van de ACV zes nieuwe waterputten geslagen. Er is nu dus weer gezond drinkwater. Een tractor met aanhanger om cacao, rijst en koffie naar de opslagplaatsen en de markt te brengen, prijkt hoog op het verlanglijstje van de cacao boeren in Diboké. De afstand tot de dichtstbijzijnde asfaltweg is 25 km; per auto duurt dat 5 kwartier. Voor dit vervoer zijn de dorpsbewoners

nu afhankelijk van hoofden, handen en transporteurs. Die laatste vragen woekerprijzen. De kosten van een tractor met aanhangwagen, lokaal aangeschaft, afgeleverd in het dorp, liggen rond de € 25.000. De loods voor de stalling wordt gemaakt door de dorpsbevolking.

Solidariteit

De redactie van de Cacao Nieuwsbrief buigt zich over de grote problemen in de cacao keten. Maar de redactie roept lezers ook op om steun te geven aan dit lokale initiatief in Diboké. Gewoon praktische solidariteit op kleine schaal. Lezers kunnen hun bijdragen overmaken op bankrekening 1543.56.131 tnv. World Food Vision, met vermelding: Diboké. IBAN nummer: NL66 RABO 0154 3561 31; BIC: RABONL2U. De Cacao Nieuwsbrief blijft de ontwikkelingen in Diboké volgen. <

Alle hulp is nodig om de cacao teelt weer gezond te krijgen

Donkere wolken boven cacao-oogst

De aanvoer van cacao bonen zal ook komend jaar achterblijven bij de vraag. De sector luidt de noodklok. Verbetering van de positie van cacao boeren is noodzakelijk.

“We zien dat er onweer op komst is en we moeten ons daar op voorbereiden.” Aan het woord is Hans Jöhr, bij Nestlé verantwoordelijk voor de aanvoer van agrarische grondstoffen. Hij is somber over de toekomstige aanvoer van cacao bonen. Een verslaggever van de Financial Times volgde Jöhr tijdens diens werkbezoek aan Ivoorkust en deed daar op 29 mei verslag van. Voor de vierde opeenvolgende keer, zo meldt de Britse krant, overtreft de vraag naar cacao bonen, uitgedrukt in de vermalingscijfers, de aanvoer. Cacao handelaren verwachten voor de oogst van 2010-2011 opnieuw een tekort. Dat is dan de vijfde keer op rij; iets dat nog niet eerder is voorgekomen sinds de cacao statistieken betrouwbaar zijn bijgehouden. En dat is ruim 50 jaar geleden.

Zorgen

De cacao sector maakt zich zorgen. Voornamelijk voor het grootste productieland Ivoorkust zijn de verwachtingen niet goed. Volgens voorspellingen van het ICCO in mei 2008 werd voor Ivoorkust nog een productievolume verwacht van 1,421 miljoen ton in 2008-2009. Vervolgens zou een mooie jaarlijkse stijging tot 1,482 miljoen ton in 2009-2010 uitmonden in een volume van 1,635 miljoen ton in 2012-2013. De huidige ICCO-verwachtingen (juni 2010) voor Ivoorkust liggen echter een stuk lager: 1,200 miljoen in 2009-2010.

De vooruitzichten in Ivoorkust stemmen de industrie somber. De productiviteit is met een derde van die in Indonesië laag. De opbrengst per boom is slecht en het onderhoud van de plantages schiet ernstig tekort. Tijdens de lange handelslijnen wordt de boerenprijs bovendien verder afgeroomd. De cacao boer in zijn afgelegen dorp levert à contant aan de opkoper die met zijn vrachtwagen naar het dorp komt. Deze 'pisteurs' leveren de cacao bonen door aan Libanese of Ivoirse opkopers, de 'traitants', die op hun beurt de cacao bonen leveren aan cacao multinationals als Cargill, ADM, Touton en Olam. Van de wereldmarktprijs komt zo maar een schamele 40 procent in handen van de cacao boeren zelf.

Rubber

Als het niet beter gaat met de cacao boeren komt het ook niet goed met de cacao oogst. Daarvan is de cacao sector inmiddels overtuigd. Het gevaar dreigt zelfs dat boeren in Ivoorkust uitwijken naar andere gewassen, zoals rubber. Die overgang heeft de cacao sector in Maleisië al meegemaakt. Gezien de huidige hoge rubberprijs en de vergeleken met cacao minder arbeidsintensieve teelt, is dat risico zeker aanwezig. Verbetering van de positie van cacao boeren is dus noodzakelijk. Daarbij zijn opbouw en ondersteuning van boerenorganisaties onvermijdelijk. Maar coöperaties

Pas als het beter gaat met de cacao boeren gaat het beter met de oogst

hebben geen goede naam. Hun staat van dienst is slecht: falend management en corruptie hebben de boeren wantrouwend gemaakt. Het overheidsklimaat in Ivoorkust is bovendien ronduit beroerd. De overheidsorganen voor de ondersteuning van de cacao sector zijn met dank aan het IMF opgeheven. En in het huidige politieke klimaat, met de sluimerende burgeroorlog, kunnen ook geen nieuwe daadkrachtige initiatieven worden verwacht. De cacao sector is dus zelf aan zet. Maar hoe? Van een alomvattende sectoraanpak is nog geen sprake. Elke cacao multinational trekt zijn eigen plan. Zo ook Nestlé. De onderneming gaat de boer op met nieuwe plantenvariëteiten die meer opbrengst opleveren en beter resistent zijn tegen de beruchte cacao ziektes. Voor de komende tien jaar heeft Nestlé voor deze plantverbetering 12 miljoen jonge aanplanten beschikbaar met een budget van € 80 miljoen. Maar op een totaal van 2 miljard cacao bomen in Ivoorkust is dat maar 0,6% van het totaal. De ambities schieten tekort. Het onweer komt er dreigend aan. <

Duurzaamheid

> **Verkade** (United Biscuits) produceert sinds januari 2009 alle chocolade producten voor de Nederlandse markt onder het Fair Tradelabel. Het gaat om 1500 ton cacao bonen

> **Cadbury** verkoopt sinds september 2009 alle Dairy Milk producten in de UK en Ierland onder het Fair Tradelabel. Het betreft 15.000 ton cacao bonen. Sinds voorjaar 2010 zal Dairy Milk ook onder het Fair Tradelabel verkocht worden in Canada, Australië en Nieuw Zeeland.

> **Nestlé** verkoopt sinds 2009 de Kit Kat producten in de UK onder het Fair Tradelabel.

> **Kraft** wil in 2012 alle Côte d'Or producten vervaardigen met cacao geproduceerd volgens het Rain Forest Alliance certificaat. In 2010 wordt gestart op de Belgische en Franse markt. Het totaal betreft een hoeveelheid van rond de 30.000 ton cacao bonen. De cacao zal vooral uit Ivoorkust betrokken worden. Later volgen ook de Marabou producten in Scandinavië en de Suchard producten in Oostenrijk/Zwitserland

> **In België** startte Oxfam Wereldwinkels dit jaar een nationale campagne getiteld: Kindslavernij lust ik niet. De campagne is met name gericht op informatievoorziening aan kinderen en heeft tot doel de druk op te voeren richting chocolade industrie. Op 8 mei werd in Brussel een Kinderrechtenforum gehouden, waar een jongerenverdrag over kinderarbeid in de cacao teelt werd opgesteld. (www.oww.be)

> **In Duitsland** is in September 2009 in de regio Aken de Schokoladenaktion-

Aachen van start gegaan. De kerken in de regio Aken startten een campagne om de in de regio gevestigde chocolade industrie onder druk te zetten binnen enkele jaren een aanzienlijk deel van hun productie Fair Trade gecertificeerd te hebben. De campagne wordt ondersteund door de NGG en Miserior. Bedrijven in de regio zijn Lindt & Sprungli, Mars, Stollwerck en Ludwig Schokolade. Südwind heeft een rapport: "Die Dunklen Seiten der Schokolade" uitgebracht (september 2009). Voor verdere informatie

www.schokoladenaktion/aachen.de

> **In Oostenrijk** is op initiatief van de vakbond Pro-Ge de Cacaobarometer van de Tropical Commodity Coalition in het Duits vertaald en aangevuld met specifieke informatie over de chocolade industrie in Oostenrijk. Een coalitie van vijf organisaties brengt de brochure uit om komende campagnes te ondersteunen. Deelnemende organisaties zijn: Pro-Ge, Weltumspannend Arbeiten, Südwind en Dreikönigsaktion en Fair Trade. Voor verdere informatie

www.proge.at/projekte

> **In Zwitserland** heeft de ontwikkelings NGO 'Die Erklärung von Bern' in de tweede helft van 2009 campagne gevoerd om het Zwitserse publiek te informeren over de noodzaak voor een duurzame cacao teelt. Een gevolg van die campagne was de uitzending op de Zwitserse TV begin december van een film die de aanwezigheid en impact van kinderarbeid in de cacao teelt in Ivoorkust aan de kaak stelde.

Overname Cadbury door Kraft vraagt om aanscherping regels

De vakbonden reageerden uiterst negatief op de overname van de Britse chocoladefabrikant Cadbury door Kraft. Vakbondsbestuurder Jennie Formby van het Britse Unite vertelt waarom. Aanscherping van de overnameregels is volgens haar noodzakelijk.

In Groot-Brittannië vertegenwoordigt Unite ongeveer 3000 Cadbury-werknemers. Aanvankelijk was het niet duidelijk of we ons tegen het bod zouden verzetten. Niet zozeer omdat we onzeker over de merites van het bod waren. Kraft beloofde een locatie te redden en open te houden die Cadbury al tegen het eind van het jaar zou sluiten. En ofschoon de bondsbestuurders die belofte nauwelijks serieus namen zagen de 400 werknemers van de betreffende locatie in zuid-west Engeland deze toch als een soort laatste strohalm.

Vanaf het begin vroegen we Kraft geen beloftes te doen die het bedrijf toch niet waar zou maken. Maar men bleef de leugen herhalen. De overname was nog geen zeven dagen rond of Kraft deelde mee dat het de fabriek toch zou sluiten.

Gehinderd

Ondanks dit gegeven ging de Unite campagne 'Keep Cadbury Independent' zes weken na de aankondiging van het overnamebod van start. Iedere aandeelhouder van Cadbury hebben we in detail geïnformeerd over de negatieve consequenties van dit bod voor het langetermijnperspectief en de winstgevendheid van het bedrijf. De overname zou immers negatief uitpakken voor de aandeelhouders

maars maar vooral voor de werknemers. Die zouden met de overname het verlies van een deel van de banen en de arbeidsomstandigheden moeten betalen. We werden echter danig gehinderd door het gebrek aan bescherming van werknemers onder de huidige Britse overnameregels: er was geen consultatie, geen informatie over de businessplannen en geen gelegenheid te onderhandelen over garanties voor arbeidsplaatsen of arbeidsomstandigheden. Omdat de City reeds had besloten dat een overname financieel de moeite waard was, werd Cadbury op 2 februari 2010 overgenomen. Hedgefondsen hadden hun aandeel in Cadbury opgevoerd van 2 procent naar maar liefst 30 procent en de fondsmanagers van de grote institutionele beleggers verheugden zich alvast op de mogelijkheid van hoge bonussen. Niets kon hen meer tegenhouden.

Overnameregels

In Groot-Brittannië voerden we een effectieve campagne. Ook bestond er grote politieke en publieke oppositie tegen de overname. Maar dit woog niet op tegen de macht van het geld. De steun die we kregen tijdens de campagne helpt ons nu om zowel politici als andere

Gevolgen werkgelegenheid

Vorig jaar zomer kondigde de Amerikaanse levensmiddelenreus Kraft aan het Britse Cadbury over te willen nemen. Vakbonden wezen het voornemen af omdat Kraft, dat al een hoge schuldenlast heeft, voor de financiering van de deal nog veel meer schuld op zich wilde nemen. Maximaal € 20 miljard (€ 22,5 miljard).

De geschiedenis van Kraft over het afgelopen decennium is er een van fabrieken sluiten en snijden in arbeidsplaatsen. Ongeveer 60.000 werknemers moesten het veld ruimen en tussen de twintig en dertig locaties sloten hun deuren als gevolg van de vele overnames. Afbetaling van schulden gebeurde vooral door bezuinigingsmaatregelen en niet door de omzet en winst organisch te laten groeien. De vakbonden bij Cadbury waren zich bewust van de anti-vakbondsreputatie van Kraft en de grote hang naar het uitbesteden van productie.

sleutelfiguren actief te betrekken in het debat over de noodzaak van hervormingen van de overnameregels. De kernpunten die Unite daarin wil opnemen zijn:

- > Een uitbreiding van TUPE (de vertaling in de UK van de overnamerichtlijn van de Europese Unie waarin werknemersrechten worden beschermd) naar alle fusies en overnames, omdat deze rechtsbescherming nu niet geldt als de verandering van eigendom door overdracht van aandelen plaatsvindt. Dat zou het recht geven op consultaties met zowel de overnemende als de overgenomen partij.
- > Volledige openheid van alle businessplannen om consultaties ook zinvol te maken.
- > Het recht te onderhandelen over garanties voor banen en arbeidsomstandigheden om te voorkomen dat werknemers de prijs voor overnames betalen.

Andere maatregelen waarover we praten zijn het aangeven van een maximale schuld. Dit om werknemers te beschermen tegen de grote risico's die excessief hoge schulden met zich meebrengen. Ook pleiten we voor het verhogen van het aandelenbelang dat nodig is voor een succesvol bod van 50 naar 75 procent. Verder onderzoeken we maatregelen om de macht van roofzuchtige organisaties als hedgefondsen te beteugelen. Dit kan door regelgeving ten aanzien van de perioden dat aandelen in bezit moeten

zijn om gekwalificeerd te zijn om mee te stemmen. Of via gewogen stemrecht, door het stemrecht op aandelen afhankelijk te maken van de jaren dat ze in bezit zijn.

Vechten

De overname van Cadbury door Kraft zal niet de laatste zijn in de sector. Zeker niet omdat de markt zich langzaam herstelt en er in de voeding- en drankensector nog voldoende bedrijven zijn die aanzienlijke winsten maken. De sector is behoorlijk recessiebestendig. IUF en EFFAT speelden een belangrijke rol tijdens het overnameproces door het onderzoekswerk dat al bij Kraft was gedaan. Ook organiseerden zij de betrokkenheid van bonden over de hele wereld. Deze wereldwijde aanpak moeten we continueren. Het is de enige manier om banen en werkomstandigheden te beschermen bij het nu nog grotere Kraft. Het bedrijf heeft al aangekondigd de arbeidsomstandigheden in de koffiefabriek te willen aanpakken. Ook zullen op het hoofdkantoor van Cadbury veel banen verdwijnen. De komende tijd zal meer bekend worden over verdere consolidatie van de Europese vestigingen. Het zal een moeizaam gevecht worden. Maar met een heldere strategie en grote betrokkenheid van alle onder de paraplu van de IUF opererende bonden, zullen we met succes vechten voor onze leden. <

[Chocolade-industrie] De verkoop van Stollwerck aan het Spaanse Natra is na een aantal maanden onderhandelen toch afgeblazen. Volgens het moederconcern van Stollwerck, Barry Callebaut, blijft Stollwerck te koop. Maar er is geen haast bij de verkoop zegt men.

[Chocolade-industrie] In Oostenrijk had Kraft de productie van de beroemde Salzburger Mozartkugeln een aantal jaren geleden al uitbested. Van Mirabell was de productie overgedragen aan Salzburger Schokolade. Nu heeft Kraft aangekondigd dat het van plan is de verpakking te verplaatsen naar de Tsjechische republiek. Volgens Pro-Ge, de Oostenrijkse vakbond, betekent dat in totaal een verlies van 40 tot 50 arbeidsplaatsen.

De reuzen op de chocolade markt

Wereldmarktaandeelen in de chocolademarkt na overname Cadbury door Kraft begin 2010

1. Kraft/Cadbury	15,2 %
2. Mars/Wrigley	14,6 %
3. Nestlé	12,6 %
4. Ferrero	7,3 %
5. Hershey	6,7 %

Deze 5 beheersen ruim 56 % van de wereld-chocolademarkt begin 2010.

Nieuws uit de vakbonden

> In oktober 2009 hield in België de ACV - Voeding en Diensten in het Elewijtcenter een studiedag over de kritieke situatie in de West-Afrikaanse cacao-teelt. In België opereert een groot aantal chocoladebedrijven: de grootste zijn die van Barry Callebaut en Kraft/Côte d'Or. De vakbonds- >>

[teelt] Juni 2010 bereikte de wereldmarktprijs van cacao z'n hoogste niveau in de afgelopen 32 jaar: £ 2397/ \$ 3197 per ton. De historisch hoge prijs is het gevolg van 4 jaar lang minder productie van bonen dan vraag naar bonen. Plus de invloed van speculanten. De laatste keer dat 4 jaar achtereen de productie van cacao achterbleef bij de vraag dateert van de periode 1965-1969.

[Verwerking] Barry Callebaut heeft voorjaar 2010 Chocovic SA in Spanje gekocht. Het bedrijf, gevestigd in Gurb, ten noorden van Barcelona, produceert met 120 werknemers circa 30.000 ton couverture en speciale chocoladeproducten. De omzet bedraagt € 60 miljoen.

[Verwerking] ADM heeft in oktober 2009 zijn verwerkingsfabriek in Glasboro (USA) gesloten. De productie is overgebracht naar een nieuwe fabriek te Hazleton, Pa. (USA). Rond de 50 mensen verloren hiermee hun baan.

[Verwerking] ADM kondigde voorjaar 2010 aan zijn verwerkingsfabriek in Hull (UK) te sluiten.

[Verwerking] Petra Foods heeft eind 2009 de fors uitgebreide verwerkingsfabriek Delfi Cocoa Europe in Hamburg in gebruik genomen. De productiecapaciteit is van 35.000 ton opgevoerd naar 100.000 ton. Er wordt gemalen en geperst voor de West-Europese chocolade- en zoetwarenindustrie.

Certificering onbetaalbaar voor kleine cacao-boer

Als bewijs voor duurzame geproduceerde landbouwproducten hebben boeren vaak een certificaat nodig. Het jaagt hen op enorme kosten. En wat levert het op? Marie Louise Filippini, cacao- producent in Brazilië, over haar ervaringen.

Zes jaar geleden startte André Simoes (49), voormalig ranger van het World Wildlife Fund (WWF) in Brazilië, vlakbij Ituberá in het zuiden van Bahia een gemengd landbouwbedrijfje gespecialiseerd in biologische cacao-productie. Tegelijkertijd stichtte hij een coöperatie. Na een aanvankelijk enthousiaste deelname van zijn streekgenoten haakte de een na de ander af. De moeilijkheden waren te groot: het vinden van betaalbare, natuurlijke mest bleek wat betreft inspanning te vergelijken met het behalen van een Olympische titel. Bovendien was de opbrengst van de productie (financieel en omvang) zo laag dat handhaving van biologische principes economisch niet langer was vol te houden. André is nog steeds een biologische boer. Behalve het feit dat hij gelukkig is dat zijn kinderen opgroeien in een niet vergiftigde omgeving, heeft hij er verder geen enkel voordeel meer van. Het organisch certificaat van de coöperatie is verlopen en er is geen geld voor een nieuwe certificering. Evenmin kan hij zich op dit moment permitteren de vaste jaarlijkse

bijdrage per hectare organisch bewerkte grond te blijven betalen. Hij verkoopt zijn productie nu op de conventionele markt en hoopt zo zijn hoofd boven water te kunnen houden.

Waarvoor?

In deze omgeving ben ik nu zelf druk bezig een biologische certificering te behalen voor mijn bedrijf. Het verkrijgen van een certificaat is een proces dat voor biologische certificering hoe dan ook drie jaar duurt omdat altijd sprake is van een verplichte overgangperiode. Sinds drie jaar verbouw ik op duurzame en organische wijze cacao, bananen en limoenen. Het verhaal van André heeft me aan het denken gezet over het hoe en waarom van certificering. Waarvoor en voor wie is certificering eigenlijk bedoeld. Wat zijn de kosten en de baten en wie heeft er uiteindelijk baat bij?

Richt snoer

De wereldmarktprijs voor bulkcacaobonen geldt in Bahia als richtsnoer. Deze prijs is niet hoog genoeg om onze kosten te dekken. Verder doet die prijs geen recht aan ons prachtige product: een gave cacao-boon, voldoende gewicht, goed gefermenteerd zonder enige chemische toevoeging en een perfecte smaak! Om de meerwaarde van een dergelijk product te kunnen verzilveren is een certificaat nodig – zegt men mij. En zo belandde ik in de wereld van de certificering.

Het lijkt allemaal zo logisch: de markt wil de zekerheid dat wat de producent zegt over zijn product ook klopt. Kom gewoon kijken en zie het met eigen ogen is dan mijn eerste reactie. Maar zo werkt het niet. De producent zelf moet het bewijs leveren dat wat hij of zij zegt over zijn of haar product waar is en moet daarvoor betalen ook!¹

Dat bewijs kan namelijk alleen worden geleverd door een officiële certificeerder in de arm te nemen. Dan begint een

pelgrimage door certificeerdersland: ben je fair trade, rainforest alliance, utz certified of biologisch en waarom? Kies je voor een nationaal of een internationaal erkend certificaat en wat zijn precies de verschillen? Kies je voor één product of met het oog op de toekomst toch voor verschillende landbouwproducten. En als je dan eenmaal hebt besloten bij welk certificaat je je bedrijf het meest vindt

Woud aan certificaten nodeloos ingewikkeld en duur

thuishoren (als de werknemers volgens de nationale arbeidswetgeving betaald worden en je zelf nog geen cent inkomen ontvangt werk je dan eigenlijk wel fair trade?) kom je voor de volgende keuze te staan. Wie neem je als feitelijke certificeerder. Er blijken tientallen gecertificeerde certificeringbedrijfjes te bestaan die alle zeer bereid zijn hun diensten aan te bieden, vanzelfsprekend tegen betaling van een redelijke vergoeding voor hun op voorhand niet geheel duidelijke werkzaamheden. Daarnaast dienen natuurlijk reis- en verblijfkosten van de certificeerder te worden betaald. Dat alles eerst nadat zeer uitgebreide vragenlijsten over productie en productie-methoden zijn ingevuld en per e-mail zijn verzonden.²

Kosten

Vrijwel alle certificeerders wonen in de bewoonde wereld. In Brazilië betekent dat ongeveer 2000 km zuidelijker; een vliegticket is noodzakelijk om ons bedrijf te bereiken. De bijkomende kosten zijn dus niet gering. Een enkele vliegticket Sao Paulo-Ilheus kost al gauw € 600. Omdat het gemiddelde cacao-bedrijf geen adequate verblijfsaccommodatie heeft komen er nog kosten van hotel en eventuele autohuur bij.

De certificering blijft niet bij een eenmalig bezoek. Jaarlijks kan een onverwacht controlebezoek worden gebracht, waarvoor het bedrijf ook weer de rekening krijgt gepresenteerd. Bij organische cer-

tificering is iedere drie jaar een herhaling van een volledig onderzoek verplicht. En bij Utz moet ieder jaar opnieuw certificering worden aangevraagd! Verder ben je als gecertificeerd bedrijf jaarlijks een vaste vergoeding per gecertificeerde hectare verschuldigd. En wat heb je als je dan eenmaal het felbegeerde certificaat in handen hebt? Gegarandeerde afzet tegen een eerlijke prijs? Nee, daar moet je als boer zelf maar achteraan gaan.³ Het certificaat zal je helpen bij het vinden van ingangen –

dat alles natuurlijk wel via internet vanaf plaatsen waar in het gunstigste geval net elektriciteit is aangelegd en de mobiele telefoon nog geen bereik heeft. Zou het ontwikkelen van een voor 'gewone' boeren simpel, toegankelijk en lonend certificeringssysteem niet meer zoden aan de organische, duurzame, fair trade of welke andere dijk dan ook zetten: loon naar werken ook op de langere termijn. Daarmee zou een man als André perspectief krijgen voor streven naar duurzaamheid. <

Tijdens de Tweede Europese Cacao Conferentie in september staat certificering op de agenda

¹ Zie bijvoorbeeld: The UTZCERTIFIED Guide. "The producer is responsible for being in compliance with the Code, and bears the costs of the certification process and audit."

Validity of the certificate
The certificate is awarded when the producer complies with the UTZ CERTIFIED Code of Conduct and is valid for 1 year from the date of the inspection. Prior to the expiration of the UTZ CERTIFIED certificate, the producer is responsible for organizing his re-certification inspection. (www.utzcertified.org/inter.phdID=111)

² Om een beeld te krijgen van de eisen die aan een certificeringaanvraag gesteld worden kan een blik op de websites van de verschillende organisaties heel verhelderend werken. Zie onder meer www.rainforestalliance.com; http://www.bcs-oeko.com/en_index.htm; <http://fairtrade.net/sites/certification/explanation.html>, www.utzcertified.org.

³ "The actual amount of the premium is determined in negotiations between buyer and seller, but a premium must be paid according to the principle of a better price for a better product. The premium must be explicitly agreed upon in the negotiation process between producer and buyer.(...)"
• UTZ CERTIFIED does not interfere in price negotiations" The UTZCERTIFIED Guide

leden zijn zeer bereid een aandeel te leveren in het bevorderen van goede arbeidsomstandigheden in alle delen van de keten. Oxfam-Wereldwinkels zette bij monde van Marieke Poissonnier uiteen wat er zoal aan schort in de keten en kondigde de campagne voor een kindslaaf vrije chocolade aan. De concrete actieplannen voor een duurzame cacaoketen worden verder uitgewerkt in de toekomst.

> In november 2009 kwamen NGG-leden uit de Noord-Duitse chocolade-industrie bij elkaar voor een 'Woekenend-seminar'. Om leden die zich doordeweeks niet kunnen vrijmaken, toch de mogelijkheid te geven erbij te zijn, wordt al jaren bewust gekozen voor een seminar in het weekeinde. Het onderwerp 'een duurzame cacaoketen' stond prominent op de agenda.

> In Engeland organiseerde Unite eind juni 2010 een nationale bijeenkomst waar het onderwerp duurzame cacao centraal stond. Ook was er aandacht voor de opbouw van internationale contacten in de belangrijkste concerns in de sector, waarbij uiteraard veel aandacht uitging naar een sterk netwerk binnen Kraft Cadbury.